

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ
УКРАЇНИ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКА
АСОЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА
КРИМІНОЛОГІЇ**

**Збірник тез доповідей
Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції на тему:
«ПРОБЛЕМИ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ В
УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА»**

12 грудня 2018 року

Ірпінь – 2018

Редакційна колегія:

Топчій Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Дідківська Галина Василівна – кандидат юридичних наук, доцент;
Мудряк Тамара Олександрівна - кандидат юридичних наук, доцент
Супрун Тетяна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент.

*Рекомендовано до друку:
кафедрою кримінального права та кримінології
Університету державної фіскальної служби України
(протокол № 6 від 19 грудня 2018 р.)*

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, назв, назв підприємств, установ, організацій та іншої інформації несуть автори матеріалів.

*Висловлені думки авторів можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї жодних зобов'язань.
Переклади і передруки дозволяються лише за згодою авторів.*

Університет ДФС України, 2018

ЗМІСТ

Близненко Єлизавета Олександрівна, ЗЛОЧИН В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	15
---	----

Богатирьов Іван Григорович, МІСЦЕ ТА РОЛЬ ДЕРЖАВИ У МЕХАНІЗМІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНИ.....	18
---	----

Божук Ірина Іванівна, СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЖОРСТОКІСТЬ» ТА «ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ» У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	21
---	----

Бондарева Анна Валеріївна, Тименко Вікторія Сергіївна НАУКОВІ ДИСКУСІЇ ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО РОЗДІЛУ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	25
--	----

Боцяк Анастасія Олегівна, ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ЗЛОЧИНАМ.....	29
--	----

Буймиструк Петро Дмитрович, ПОДАТКИ В ДОКТРИНІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....	34
--	----

Вітюк Ілля, ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В УКРАЇНІ.....	38
--	----

Духніна Анастасія Володимиріна,
ЗАХОДИ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ
СЕРІЙНИМ ЗЛОЧИНАМ.....104

Жаборовська Аліна Олегівна,
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД НОРМАТИВНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ
ТА ЗАЛУЧЕННЯ ЙОГО В УКРАЇНІ.....110

Жерж Людмила Анатоліївна,
СУЧАСНИЙ СТАН РІВНЯ ТА ДИНАМІКИ
ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ НЕЗАКОННОЇ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ
ОРГАНІВ І ТКАНИН ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ.....114

Жерж Наталія Анатоліївна,
Недосип Юлія Олександрівна,
ЗНАЧЕННЯ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ БОРОТЬБИ
КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ ДЛЯ УКРАЇНИ.....120

Забарний Максим Михайлович,
ПОНЯТТЯ І ЗНАЧЕННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОГО
АНАЛІЗУ У ЗАПОБІГАННІ ЗЛОЧИННОСТІ.....123

Заїка Оксана Владиславівна,
Брик Ангеліна Святославівна,
ОСОБЛИВOSTІ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ
ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСІБ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗЛОЧИНЦІ....127

Змитрович Діана Ігорівна,
КОМПРОМІС БЕЗ УЧАСТІ СУДУ АБО СТАНОВЛЕННЯ
ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....132

Іванова Вікторія Ігорівна,
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ
«САМОПРАВСТВО» 137

6.Международно-правовые основы борьбы с терроризмом : сб. док. / сост. В. С. Овчинский. М. : ИНФРА-М, 2003. С. 175–182.

7.Борьба с международным терроризмом: разд. I // Международное право и борьба с преступностью: сб. док. / сост.: А. В. Змеевский, Ю. М. Колосов, Н. В. Прокорьев. М.: Международные отношения, 2004. С. 7–255.

Жерж Людмила Анатоліївна,
аспірант кафедри кримінального права та кримінології,
Університету державної фіскальної служби України

СУЧАСНИЙ СТАН РІВНЯ ТА ДИНАМІКИ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ НЕЗАКОННОЇ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ І ТКАНИН ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Як визначає наше законодавство, трансплантація – це спеціальний метод лікування, що полягає в пересадці анатомічного матеріалу людини від донора реципієнту і спрямований на відновлення здоров'я людини [1]. Таким чином, ці відносини характеризуються відповідною медичною термінологією, називаючи сторони донором та реципієнтом, де перший – це жива особа, у якої вилучають відповідний орган або його частину, тканину з метою надання медичної допомоги особі, що потребує її, а другий – це особа, що потребує медичної допомоги шляхом здійснення трансплантації її органів або тканин.

За визначенням Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я, трансплантація – це перенесення живої чи мертвої тканини чи органа між особами одного чи різних видів. Орган і тканини що пересаджуються можуть бути взяті як у померлої так і у ще живої людини [2].

На підставі аналізу чинного законодавства [3] можна виділити такі види трансплантації: 1) ауто трансплантація; 2) ізо трансплантація; 3) гомо трансплантація (аллотрансплантація); 4) ксенотрансплантація; 5) трансплантація

фетальних матеріалів та взяття анатомічних матеріалів у померлих осіб [4].

Аналізуючи офіційні дані кримінальної статистики щодо зареєстрованих злочинів у зв'язку з незаконними діями щодо органів, тканин чи крові людини на території України, можна було припустити, що вказана проблематика не була актуальною для нашої держави у період з 2004 по 2014 роки, адже, наприклад, виявлено лише 56 злочинів у зв'язку з незаконними діями щодо органів, тканин чи крові людини, у тому числі 54 злочини (96,4%) – це діяння, передбачені ст. 143 «Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини» Кримінального кодексу України, а 2 злочини (3,6%) – діяння, передбачені ст. 144 «Насильницьке донорство» Кримінального кодексу України. Водночас, всупереч офіційній кримінальній статистиці, на одному з останніх засідань Ради Європи, акцентувалася увага на тому, що торговці людськими органами або тканинами людини активно діють на території східноєвропейських держав та зокрема в Україні [5].

Зважаючи на загострення соціально-економічної та політичної ситуації в державі, що досягла свого піку з початком Антитерористичної операції на території Луганської та Донецької області, що продовжується й по сьогодні, не безпідставно можна припустити, що ця небезпечна тенденція посилилась.

За I півріччя 2018 року, як зазначено вище, було зареєстровано 28,1800 злочинів, з них 9,1% - злочини проти життя та здоров'я особи, а це 25,362 зареєстрованих правопорушень. З них за ст.143 ККУ - всього рішень – 8034, вироків – 245. Таким чином, можна дійти до висновку, що ці злочини були та залишаються в більшій частині латентними.

Зважаючи на підвищену латентність злочинних дій щодо органів, тканин чи крові людини, кримінальна статистика, яка зазвичай береться за основу при розробленні кримінологічної характеристики, не може об'єктивно відобразити реальний стан, специфіку та сутність злочинної діяльності у сфері трансплантації органів або тканин людини, донорства крові.

Найчастіше порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини вчиняються медичними працівниками – лікарями, які всупереч закону виконують операції за відсутністю ліцензій на здійснення такої медичної практики. Механізм такого роду злочинів простий: реципієнт дає згоду на проведення операції (як правило, це пов'язане з трансплантацією фетальних матеріалів), а лікар здійснює операцію та отримує за це винагороду.

Для другого виду цих злочинів – вилучення у людини її органів чи тканин шляхом примушування або обману, характерним є вчинення їх організованими злочинними групами, до складу яких можуть входити медичні працівники (лікарі швидкої медичної допомоги, анестезіологи-реаніматологи, хірурги, операційні сестри, судово-медичні експерти та ін.), а також особи, які не входять до числа медичних працівників, та належать до кримінальних структур, що спеціалізуються на вчиненні злочинів, пов'язаних з трансплантацією органів і (або) тканин людини.

Беручи за основу, з одного боку, найпоширеніший варіант поділу латентних злочинів за причинами їх латентизації [6, с. 29–33], а з іншого – узагальнення судово-слідчої практики, пропонується така систематизація випадків латентної незаконної трансплантації органів або тканин людини насильницького донорства: природно-латентна, суміжно-латентна та штучно-латентна.

До природного виду латентності відносяться випадки, коли у правоохоронних органах відсутня інформація щодо конкретного випадку злочинних дій щодо органів, тканин чи крові людини через неповідомлення про це потерпілим або іншими, непричетними до їх вчинення особами, які усвідомлюють злочинний характер дій, що відбулися.

До їх числа можна віднести такі випадки:

а) донор усвідомлює злочинний характер дій щодо органів, тканин чи крові людини, але, оскільки приймає участь у торгівлі власним органом чи тканиною, не бажає про це повідомляти правоохоронним органам;

б) особа, яка стала донором органу, тканини чи крові людини внаслідок насильства чи обману, або інша стороння особа, якій стали відомі відповідні відомості, боїться фізичної розправи з боку учасників злочинної діяльності у сфері трансплантації органів або тканин людини, донорства крові;

в) особа, яка стала донором органу, тканини чи крові людини внаслідок насильства чи обману, або інша стороння особа, якій стали відомі відповідні відомості, не вірять у можливість притягнення до кримінальної відповідальності та покарання винних.

Специфічним є рольовий склад учасників злочинної діяльності у сфері трансплантації органів або тканин людини, донорства крові. Передусім він визначається обов'язковою участю медичного персоналу у зв'язку з необхідністю достатніх навичок для проведення операції (або участі в ній) щодо пересадки органів або тканин людини або ж наявністю доступу до донорських органів у випадку, якщо як донор використовується померла людина.

На підготовчому етапі провідна роль відводиться так званим брокерам, трафікерам, які в міжнародних масштабах займаються пошуком донорів і реципієнтів, вербуванням потенційних донорів з метою збуту їх органів або тканин, організовують проходження медичного огляду донором, тестів на сумісність, здійснюють супровід донорів до клініки, де буде вчинюватися трансплантація, забезпечують їх особистими/дорожніми документами, візами тощо [7].

На основному етапі здійснюється незаконна трансплантація, а тому домінуюча роль відводиться учасникам такого процесу: хірургу-трансплантологу, анастезіологу-реаніматологу, операційним сестрам. Щодо завершального етапу стосовно розподілу неправомірної матеріальної винагороди варто зазначити, що організована злочинна діяльність володіє іманентною якістю, а саме властивістю диверсифікації – переходу від незаконних до законних видів і форм діяльності [7].

Легалізація злочинних доходів від незаконних операцій з приводу трансплантації органів або тканин людини, донорства крові є виразником цієї властивості [8, с. 133]. У глобальних масштабах Україна опинилася на перехресті світових шляхів транспортування донорів і почала використовуватися міжнародними злочинними угрупованнями як держава-транзитер і держава-донор одночасно. Географічно канали переміщення донорів суміщаються з каналами торгівлі людьми. Останні маскуються під історично усталені легальні міграційні потоки. У частині українського трафіку найвищими осередками організованої злочинної діяльності вважаються Донецька, Дніпропетровська області (майже втричі перевищують середньодержавні показники), а також Луганська, Харківська, Запорізька області, місто Київ, Полтавська і Одеська області. У цих регіонах щорічно реєструється понад 34% всіх проявів організованої злочинності в Україні, в тому числі щодо торгівлі органами або тканинами, кров'ю людини [9, с. 14–15].

На основі вище викладеного, можна зробити висновок, що злочинна діяльність у сфері трансплантації органів або тканин людини за своєю природою є латентним явищем, що характеризується закріпленням у чинному кримінальному законодавстві, цілісністю, вирізняється поетапним розвитком, мотивом отримання грошової винагороди, особливостями особи-злочинця та розвиненою злочинною інфраструктурою. Її надприбутковість багато в чому визначає високий рівень консолідації та конспіративності тих осіб, що задіяні у вчиненні цих видів злочинів, особливо це стосується злочинних груп та організацій, що спеціалізуються цим ремеслом на «чорному ринку». Знання специфіки кримінологічної характеристики злочинної діяльності у сфері трансплантації органів або тканин людини сприяє розробці ефективних кримінологічних заходів, спрямованих на протидію їй, а також вдосконаленню чинного законодавства, що сприятиме повній регламентації відносин у сфері трансплантації, що допоможе уникнути проблемних питань при визначенні порушення встановленого порядку.

СПИСОК ВИКОРИСТНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 17.05.2018 № 2427-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2427-19>.
2. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: <http://www.who.int/topics/transplantation/ru/>.
3. Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині: Закон України від 16.07.1999 № 1007-XIV// БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-14>.
4. Галина Анікіна. Особливості правового регулювання трансплантації органів від померлого донора. Юридична Україна. 2010. №10. С. 68-75.
5. Герлицер К.-П. Розширення торгівлі донорськими органами. Видавництво «PRESS-обозрение». 2003. URL: <http://press.try.md/item.php?id=29777>.
6. Оболонцев В.Ф., Даньшин М.І. Латентна злочинність: поняття, причини, негативні наслідки. Вісник Університету внутрішніх справ. 2000. Вип. 10. С. 29–34.
8. Лісіцина Ю.О. Кримінологічна характеристика злочинної діяльності у сфері трансплантації органів або тканин людини, донорства крові. Львівський державний університет внутрішніх справ.
9. Левченко О.П. Торгівля людьми та легалізація злочинних доходів. Питання проти водії: науково-практичний посібник. Видавництво ЮНІТІ-ДАНА. 2009. 271 с.
10. Джужа О.М. Організована злочинність в Україні та країнах Європи: [посібник]. Київ. Національний університет внутрішніх справ. 2007. 290 с.

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ
УКРАЇНИ**

Навчально-науковий інститут права
Кафедра кримінального права та кримінології
ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права»

Наукове видання
«Проблеми боротьби зі злочинністю в умовах трансформації
сучасного суспільства»
Збірник тез доповідей
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
12 грудня 2018 року

Тези подано в авторській редакції.
Відповідальні за випуск: Топчій В.В., Дідківська Г.В., Супрун Т.М.,
Мудряк Т.О.

Форматування та комп'ютерна верстка: Супрун Т.М., Левицький Б.С.

Підписано до друку _____.
Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Друк різнографічний.
Умов. друк. арк. 20,25. Обл.-видавн. арк. 18,83.
Наклад 75 прим. Зам. № _____.
Віддруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д.Ю.
Видавець ТОВ «Нілан-ЛТД».
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 4299 від 11.04.2012 р.
21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Тел.: (0432) 69-67-69, 52-82-78
e-mail: info@tvoru.com.ua
<http://www.tvoru.com.ua>